

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

Itaque ducibus adiuta sint, dictu ut est promptum sic rursus præ copia difficile: Initium autem summenti à Diuo Alberto secundo, potentissimo Cæsare, Boemia, Vngariæque rege in hæc nostra tempora Imperium vestrum continua serie demittente, occurrit præter alia studia æque admirari Mathematicam tanta fide cultam nomini Austriaco. Ioannem Gmündensem, Peurbachium, Ioann. Regimontanum, Stabium, mathematicos incomparabiles, nec vlli veterum dissimiles, nonne vestri maiores tulerunt Austriæ duces, sacratissimi Imperatores Albertus, Fridericus, Maximilianus! Ut interim Poetas, Oratores, Historicos, Iurisprudentes, Medicosque fileam, quibus profecto nulla ætas, aut vidit copiosiores, aut mirata est doctiores. Nominarem aliquos, nisi omnes malint, nominarem omnes, nisi complures nolint, proinde dum hoc prætereo posteritati nunquam tacitura cunctos relinquo. Quis autem enumeret eos quos nunc vos Inuictissimi fratres producit huic æuo, indiesque excitatis! quos sane, ingenue dicam, qui referre conabitur, non aliud facturus, quam arenas Istri, aut folia Herciniæ distincturus est, Atqui hæc est vna ratio cur Cæsaribus potissimum tutoribus gestiam, quia hanc aram non pluribus vsipiam, neque tutius, neque perennius cultam uideam. Sicut etiam altera quare Austriacis Ducibus, quando mathematicis excellentibus saluberrimam hæctenus an coram hanc extitisse sciam. Nec minus animi mihi addidit Regum Hispaniæ beneuolentia longe semper in Matheseos studia propensissima, quod abunde Alfonso Rex Castellæ Clementissimus, Mathematicusque eminentissimus, partim opere ipso comprobauit, partim Alfonso rex Arragoni, dubiū an eruditior, an potentior, in Louiano Pontano artis mathematicæ scientissimo, splendidissime per Iulium Massanensem perfectum tractato, ostendit. Idem spei fecit Mathias Rex Vngariæ Christianissimus (quod nomen nunc alter vestrum induit, sicut & priorum regum nomina vestrum alter quoque tenet) qui Ioannem de Monte Regio Germanum, mathematicæ alterum Hipparchum amplissimis honoribus, diuiciisque auxit, ita planè, Hispania, Vngaria & Austria (quæ omnia vos Augustissimi Cæsares estis) sibi similes sunt in alendis, fouendis, honestandisque mathematicum interpretibus, Summatim dicam, quam grati fuerint, sintque nunc, harum disciplinarum doctores Austriæ Archiducibus, testis est celeberrima, taliū virorum, patens, Academia Vienna, Ducatus Austriaci metropolis, vnde non secus atque ex equo quodam troiano, aut Amaltheæ cornu, omni nationi, omni que regioni mathematici sufficiunt. Ea igitur in arte cum nos quoque videremur ea præstitisse, quæ ante nos nemo, cuperemus autem hoc pacto mundo prodesse, auscultantes Platoni, non potuimus adduci, ut crederemus illud rectius confieri posse quam Cæsaribus tutantibus. Cum enim alteri occasus, alteri ortus pareat, facile vtrinque sperauimus nos, sub vestra tutela, plurimum momenti hominibus allaturos. Adhæc cum subinde astronomica in hoc opere tractaremus, occiduaque sic & orientis partem assiduo contempleremur, non potuerant non Cæsares nobis ob oculos, mentemque versari creberrime. Quod postremum mediis fridius non mediocrem etiam vestris maiestatis hoc muneris deferendi ansam iam pridem fingenti hoc opus, prestitit. Accedit hiis quod Comititia Augustana me iam olim vestris maiestatis deuouerunt integrè, quibus non solum illud, sed totum me deberi fateor. Nondū enim exciderunt vestra mihi indigno collata beneficia, pro quantulacunque opella instrumenti scæ per me vestris maiestatis exhibita, vbi non modo enituit vestrum in studia sublimis fauor, verum matheseos singularis amor cognitum est, ita ut omnino quod de Archiducibus Austriæ celebratur, videlicet quod mathematicos nemo illis adæmet sincerius, neque honestet largius, verissimum esse ipse comperirem. Quæ res me gratum quoque in præsens, volentem & nolentem, ut dicitur esse compulit. Habetis igitur quo consilio & scripserim & inscripserim hunc librum Cæsares Sanctissimi, proculdubio patrociniis vestris clientelam hanc non grauatim admitturi, Apiani que non magis opus hoc, quam vestrum asserturi. Delibri ordine non est ut quicquam addam, quando omnia suo loco patent clarissime. De vsu vero & præstantia eiusdem, verbo dicam. Quæ mathematicorum turba hunc vsque in diem, difficultatibus, laboribus tediusque non dicendis, per numeros, calculationes, speculationesque &c. in motibus cælestibus, stellarum fixarum locis veris, longitudinibus, latitudinibusque planetarum septem, Solis, Lunæque eclipsis, breuiter, omnibus primi mobilis commoditatibus inuestigandis, ægerunt, ea tanta facilitate, citra omnem supputationem, & contemplationem, præsentis volumine traduntur, ut asserere audeam, vix vllibi syderalis scientiæ studiosis, aliud quicquam vtilius extare. Inter quæ omnia, non vltimum opere precium reor, monstratum à nobis, quo pacto historiarum mendæ corrigi debeant, prius à nullo vnquam dictum, neque animaduersum, quæ res quantum momenti habeat, ille demum videbit, qui quid historiarum ordo in rebus humanis quæat, perpendet. Quo in loco etiam alia quædam recensere non ab re foret, ut æquinoctii euidenti cognitione, neque antea à quoquam tanta facilitate relatâ, similiter cometarum obseruationes, nemini ante nos ita certe sincereque proditas, pluraque quæ operis processus ostendit, sed tamen ne vltro mea cantare, Sybaritique, iuxta adagium per plateas ferri videar, prudens omitto. Postremo deum Optimum Maximum precor, ut vestras Maiestates orbis humani bina subsidia, quam diutissime publicis commoditatibus reseruet.

DE INVICTISSIMIS, CARLO ET
FERDINANDO Fratibus, Orbis Roman
mani Imperatoribus, Epigramma Christophori Statmionis M. D.

Ipse sub affini moderamine gaudet olympus,
Terraque cognato gaudet in imperio.
Sydera cum Lucas noctes, fraterna gubernent,
Ortus, Occasus, frater uterque regit.
Ambo Rhomanæ gentis, hunc lassus inumbrat,
Phæbus, eum vigili roridus orbe videt.
Dic igitur coelum potius tellure quid ornet?
Hoc habet, est posthac illa datura deos.

EIVSDEM IN AVTOREM.

Inuenit Hipparchus, Ptolemæus illustrat, at illos.
Eiusdem facti singula fama colit.
Nunc Apianus erit modicus! qui prestat vtrumque,
Prima simul nobis & manifesta ferens!
Si meruit grauius statuas puer arte Berofus,
Quid ni germanus templa magister habet!

ARGUMENTVM OPERIS PER EVNDEM.

Quos peragant cursus errantia sydera, quosue
Fixa: quibus phæbe subtrahat ora viis.
Quis sit inæquato figendus terminus anno,
Ut numeret festos litera sacra dies,
Quam variet grauius, quam nec latius sibi constet,
Historicus, Crises tempora quæque ferant.
Cuncta bipartito sed prima volumine cernes.
Mille quibus species membraque mille fluunt.
Altera pars subdet primo quotus vsus ab orbe.
Sit, veluti caudam à Sole Cometa ferat.
Innumeros fructus Torqueti nobilis inde,
Structuramque, suo quæque nitore decens,

Omnia quæ tanto spectabis acumine nata,
Quam poteras nullo si prius acta forent,
Adde quod est numeris sine quiduis & sine calclis,
Quod tenuit prisca nosque moratur opus,
Estimet auctori quid lector debeat ergo,
Estimet & prudens hoc bene posteritas.

IN ASTRONOMICVM CAESAREVM P.
Apiani Sebast. Linckius ad lectorem.

Sedula quæ frustra quæ fuit sæpe vetustas,
Abdita linigeri vatibus astra chori.
Quæ nec marmarici, perspexit sensus Atlantis,
Sustinuit qui humeris sydera clara suis.
Cuncta suis numeris dimensus quæque sagacis
Nesciit Euclidis calculus ingenii.
Optabat radiis quæ & puluere scire notato,
Confundens artis sanguine signa suo,
Quæ nec Dædaleæ monumentum circinus artis
Tortilibus gyris vel sinuare potest,
Hæc tunc cuncta docent, Apianæ rara Mineruæ
Pignora: tum facili (lector amice) modo.

LIBER LOQVITVR.

Quid faciam? vulgi sum memet in ora daturus
Vltro, num tutus malo latere domi!
Posterius certe satius: sed publica cogit
Quem magis vtilitas deprecor huic quid agas!
Huic ego parendo nil non sum ferre paratus,
Nec fieri mundo fabula nota queror.
Spes tamen est ingens fructurum sydere fausto,
Tectum cæsareis non male nominibus
Hiis etenim semel acceptus, semel hisce probatus,
Iudicium vulgi nil moror instabilis.
Quem penes incerti certi quoque norma vacillat,
Consumili censens æqua & iniqua fide.

Omnia